TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 3. aprīlī *

Lieta C-346/06

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Oberlandesgericht Celle* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2006. gada 3. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2006. gada 11. augustā, tiesvedībā

Dirk Rüffert, *Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG* maksātnespējas procesa administrators,

pret

Land Niedersachsen.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*] (referents), tiesneši J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], P. Kūris [*P. Kūris*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un K. Toadere [*C. Toader*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2007. gada 5. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Land Niedersachsen* [Lejassaksijas federālā zeme] vārdā — R. Tode [*R. Thode*], *Rechtsanwalt*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], pārstāvis,

— Beļģijas valdības vārdā — A. Ibēra [*A. Hubert*], pārstāve,

— Dānijas valdības vārdā — J. Berings Līsbergs [*J. Bering Liisberg*], pārstāvis,

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un O. Kristmana [*O. Christmann*], pārstāvji,

— Īrijas vārdā — D. O'Hagans [*D. O'Hagan*], pārstāvis, kam palīdz N. Traverss [*N. Travers*], *BL*, un B. O'Mūrs [*B. O'Moore*], *SC*,

— Kipras valdības vārdā — E. Neofitu [*E. Neofitou*], pārstāve,

— Austrijas valdības vārdā — M. Frūmans [*M. Fruhmann*], pārstāvis,

— Polijas valdības vārdā — E. Osņecka-Tamecka [*E. Ośniecka-Tamecka*] un M. Sžimanska [*M. Szymańska*], pārstāves, kā arī A. Dzecelaka [*A. Dzięcielak*], eksperte,

— Somijas valdības vārdā — E. Biglina [*E. Bygglin*], pārstāve,

— Norvēģijas valdības vārdā — A. Eide [*A. Eide*] un E. Sivertsens [*E. Sivertsen*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — E. Traversa [*E. Traversa*] un K. Lādenburgers [*C. Ladenburger*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2007. gada 20. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz EKL 49. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp Rifertu [*Rüffert*] — *Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā — "*Objekt und Bauregie*") maksātnespējas procesa administratoru — un *Land Niedersachsen* par uzņēmuma līguma, kas noslēgts starp *Land Niedersachsen* un minēto sabiedrību, laušanu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīvas 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.) 1. pantā ar nosaukumu "Darbības joma" ir paredzēts:

"1. Šo direktīvu piemēro dalībvalstī reģistrētiem uzņēmumiem, kuri saistībā ar starptautisku pakalpojumu sniegšanu norīko darba ņēmējus darbā kādā dalībvalstī saskaņā ar 3. punktu.

[..]

3. Šo direktīvu piemēro [tiktāl], ciktāl 1. punktā minētie uzņēmumi veic vienu no šādiem starptautiskiem pasākumiem:

a) norīko darbā darba ņēmējus dalībvalstī uz to atbildību un to vadībā saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp uzņēmumu, kas veic norīkojumu, un pusi, kam

pakalpojumi domāti un kas darbojas minētajā dalībvalstī, ar noteikumu, ka starp uzņēmumu, kas veic norīkojumu, un darba ņēmējiem norīkojuma laikā ir darba attiecības,

[..].”

4 Saskaņā ar Direktīvas 96/71 3. pantu ar nosaukumu “Darba noteikumi un nosacījumi”:

“1. Dalībvalstis nodrošina, lai neatkarīgi no tiesību akta, ko piemēro darba attiecībām, 1. panta 1. punktā minētie uzņēmumi nodrošinātu to teritorijā darbā norīkotajiem darba ņēmējiem darba noteikumus, kas attiecas uz šādiem jautājumiem, kurus tajā dalībvalstī, kurā darbu veic, nosaka:

— ar normatīviem vai administratīviem aktiem

un/vai

— ar kolektīviem līgumiem [koplīgumiem] vai šķīrējtiesas nolēmumiem, kas ir pasludināti par vispārēji piemērojamiem 8. punkta nozīmē, ciktāl tie attiecas uz pielikumā minētajām darbībām:

[..]

c) minimālajām algas likmēm, to skaitā likmes par virsstundām; šo apakšpunktu nepiemēro darba pensiju papildu sistēmām;

[..]

Šīs direktīvas 1. punkta [otrā ievilkuma] c) apakšpunktā minēto minimālās algas likmes jēdzienu definē valsts tiesību aktos un/vai tās dalībvalsts praksē, kurā darba ņēmējs ir norīkots darbā.

[..]

7. Panta 1.–6. punkta noteikumi nekavē tādu darba noteikumu un nosacījumu piemērošanu, kas ir labvēlīgāki darba ņēmējiem.

[..]

8. "Kolektīvi līgumi [koplīgumi] vai šķīrējtiesas nolēmumi, kas ir pasludināti par vispārēji piemērojamiem," nozīmē kolektīvus līgumus [koplīgumus] vai šķīrējtiesas nolēmumus, kas jāievēro visiem uzņēmumiem attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā un attiecīgajā profesijā vai rūpniecības nozarē.

Ja nav sistēmas kolektīvu līgumu [koplīgumu] vai šķīrējtiesas nolēmumu pasludināšanai par vispārēji piemērojamiem pirmās daļas nozīmē, dalībvalstis, ja tās vēlas, var balstīties uz:

— kolektīviem līgumiem [koplīgumiem] vai šķīrējtiesas nolēmumiem, kas ir vispārēji piemērojami visiem līdzīgiem uzņēmumiem attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā un attiecīgajā profesijā vai rūpniecības nozarē,

un/vai

— kolektīviem līgumiem [koplīgumiem], ko ir noslēgušas plašāk pārstāvētās darba devēju un darba ņēmēju organizācijas valsts līmenī un ko piemēro visā valstī,

ar noteikumu, ka to piemērošana 1. panta 1. punktā minētajiem uzņēmumiem šā panta 1. punkta pirmajā daļā uzskaitītajos jautājumos nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret šiem uzņēmumiem un pārējiem šajā daļā minētajiem uzņēmumiem, kas ir līdzīgā stāvoklī,

[..].”

Valsts tiesiskais regulējums

5 Lejassaksijas federālās zemes likumā par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu (*Landesvergabegesetz Nds.*, turpmāk tekstā — "federālais likums") ir iekļauti noteikumi par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, ja iepirkuma vērtība ir vismaz EUR 10 000. Šī likuma preambulā ir noteikts:

"Šis likums ir paredzēts konkurences traucējumu novēršanai, kas var rasties būvniecības un vietējā sabiedriskā transporta nozarē lēta darbaspēka nodarbināšanas rezultātā, kā arī sociālās aizsardzības sistēmu izmaksu samazināšanai. Šajā nolūkā tas noteic, ka līgumslēdzējas iestādes publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības attiecībā uz būvniecības un vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumiem drīkst piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kas izmaksā pakalpojuma sniegšanas vietā piemērojamos koplīgumos noteikto atlīdzību.

[..]"

6 Saskaņā ar federālā likuma 3. panta 1. punktu ar nosaukumu "Apņemšanās ievērot koplīgumus":

"Līgumu par būvdarbu veikšanu slēgšanas tiesības drīkst piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, ir rakstiski apliecinājuši, ka pakalpojumu sniegšanas laikā saviem darba ņēmējiem koplīgumos noteiktajā termiņā izmaksās vismaz pakalpojumu sniegšanas vietā piemērojamā koplīgumā noteikto atlīdzību. Ar būvdarbiem pirmā teikuma nozīmē saprot pakalpojumus, ko snieguši būvniecības un

civilās inženierijas, kā arī apdares darbu nozares uzņēmumi. Pirmais teikums attiecas arī uz publiskā iepirkuma līgumu par pilsētas, piepilsētas un reģionālā sabiedriskā transporta pakalpojumiem slēgšanas tiesību piešķiršanu."

7 Minētā likuma 4. panta 1. punktā ar nosaukumu "Apakšuzņēmuma līguma izmantošana" ir noteikts:

"Uzņēmums, kas ir ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, apakšuzņēmuma līgumu par pakalpojumiem, kuru sniegšanai tā uzņēmums ir apgādāts, var noslēgt tikai atsevišķos gadījumos, ja ir saņemta īpaša rakstiska atļauja no līgumslēdzējas iestādes. Pretendentiem, iesniedzot savu piedāvājumu, ir jānorāda pakalpojumi, par kuriem tie ir paredzējuši noslēgt apakšuzņēmuma līgumu. Gadījumā, ja pakalpojumu sniegšana ir uzdota apakšuzņēmējiem, uzņēmuma, kas ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, pienākums ir noteikt apakšuzņēmējiem tādus pašus pienākumus, kādi ir spēkā attiecībā uz šo uzņēmumu saskaņā ar 3. un 4. pantu un 7. panta 2. punktu, un pārraudzīt, vai apakšuzņēmējs ievēro minētos pienākumus."

8 Tā paša likuma 6. pantā ar nosaukumu "Pierādījumi" ir paredzēts:

"1) Lai pretendenta piedāvājums tiktu izskatīts, tam ir jāpievieno šādi dokumenti:

[..]

3. apņemšanās ievērot koplīgumus atbilstoši 3. pantam.

[..]

2) Gadījumā, ja iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas laikā iepirkuma līguma daļas izpilde tiek uzticēta apakšuzņēmējam, arī apakšuzņēmēja vārdā ir jāiesniedz attaisnojoši dokumenti atbilstoši 1. punktam."

9 Federālās zemes likuma 8. pantā ar nosaukumu "Sankcijas" ir noteikts:

"1) Lai nodrošinātu 3. un 4. pantā un 7. panta 2. punktā noteikto pienākumu izpildi, līgumslēdzējām iestādēm ar uzņēmumu, kas ieguvis iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ir jāvienojas par līgumsodu 1 % apmērā par katru pārkāpumu, kas vairāku pārkāpumu gadījumā var sasniegt 10 % no iepirkuma līguma kopējās vērtības. Uzņēmumam, kas ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ir pienākums maksāt līgumsodu saskaņā ar šī panta pirmo teikumu arī tādos gadījumos, ja pārkāpums radies apakšuzņēmēja vai viena no tā norīkoto apakšuzņēmēju rīcības rezultātā, izņemot gadījumus, ja uzņēmums, kas ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, nezināja par pārkāpumu un nevarēja par to uzzināt. Ja noteiktais līgumsods ir nesamērīgi augsts, tad pēc uzņēmuma, kas ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, pieprasījuma līgumslēdzēja iestāde var to samazināt līdz pienācīgam apmēram.

2) Līgumslēdzējas iestādes vienojas ar uzņēmumu, kas ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ka gadījumā, ja tas vai tā apakšuzņēmējs pārkāpj 3. panta noteikumus, kā arī ja būtiski tiek pārkāpti vai atkārtoti netiek izpildīti 4. pantā un 7. panta 2. punktā noteiktie pienākumi, līgumslēdzēja iestāde var lauzt līgumu bez iepriekšēja brīdinājuma.

3) Ja ir pierādīts, ka uzņēmums ir vismaz būtiski pārkāpis vai atkārtoti nav izpildījis pienākumus, kas tam uzlikti saskaņā ar šo likumu, līgumslēdzējas iestādes var to izslēgt no publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas to attiecīgajā kompetences jomā maksimāli uz vienu gadu.

[..]"

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

10 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka pēc izsludinātā uzaicinājuma uz konkursu *Land Niedersachsen* 2003. gada rudenī *Objekt und Bauregie* piešķīra tiesības noslēgt būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu par būvdarbu veikšanu Getingenas–Rozdorfas [*Göttingen-Rosdorf*] cietuma jaunbūvē. Pasūtījuma vērtība bija EUR 8 493 331 bez pievienotās vērtības nodokļa. Līgumā bija paredzēts pienākums ievērot koplīgumus un it īpaši pienākums uzņēmumā nodarbinātajiem darbiniekiem maksāt vismaz pakalpojumu sniegšanas vietā spēkā esošo atalgojumu, ievērojot piemērojamo koplīgumu saraksta 1. punktā "Būvniecības nozare" minēto koplīgumu (turpmāk tekstā — "koplīgums "Būvniecības nozare"").

11 *Objekt und Bauregie* izmantoja Polijā reģistrēta uzņēmuma kā apakšuzņēmēja pakalpojumus. 2004. gada vasarā radās aizdomas, ka šis uzņēmums nodarbina darbaspēku, maksājot algas, kas ir zemākas, nekā noteikts koplīgumā "Būvniecības nozare". Pēc izmeklēšanas uzsākšanas gan *Objekt und Bauregie*, gan *Land Niedersachsen* lauza to starpā noslēgto uzņēmuma līgumu. Pēdējā minētā šo līguma laušanu pamatoja ar to, ka *Objekt und Bauregie* nebija izpildījusi līgumā paredzēto pienākumu ievērot minēto koplīgumu. Attiecībā uz Polijā reģistrētā uzņēmuma atbildīgajām amatpersonām tika izdots tiesas lēmums par apsūdzību, ka būvlaukumā nodarbinātajiem 53 strādniekiem tika izmaksāti tikai 46,57 % no paredzētās minimālās algas apmēra.

12 Izskatot lietu pirmajā instancē, *Landgericht Hannover* [Hanoveres Apgabaltiesa] konstatēja, ka parāds, kas *Objekt und Bauregie* izrietēja no uzņēmuma līguma, bija dzēsts, kompensējot to ar līgumsodu EUR 84 934,31 apmērā (proti, 1 % no iepirkuma līguma summas), ko saņēma *Land Niedersachsen*. Pārējā daļā tā šīs sabiedrības prasību noraidīja.

13 Izskatot lietu apelācijas instancē, iesniedzējtiesa uzskata, ka lietas risinājums ir atkarīgs no tā, vai tai ir pienākums nepiemērot federālo likumu, proti, tā 8. panta 1. punktu tāpēc, ka tas nav saderīgs ar EKL 49. pantā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvību.

14 Šajā sakarā minētā tiesa vērš uzmanību uz to, ka apņemšanās ievērot koplīgumus liek citu dalībvalstu būvniecības uzņēmumiem pielāgot algas, kas izmaksātas to darbiniekiem, atbilstoši atlīdzības apmēram, kurš parasti ir augstāks un kurš ir piemērojams iepirkuma līguma izpildes vietā Vācijā. Šāda prasība šiem uzņēmumiem liedz iespēju izmantot konkurences priekšrocību, ko tie gūst ar atalgojumu saistītu zemāku izmaksu dēļ. Pienākums ievērot koplīgumus līdz ar to rada šķērsli fiziskām vai juridiskām personām no dalībvalstīm, kas nav Vācijas Federatīvā Republika.

15 Turklāt iesniedzējtiesa šaubās par to, vai apņemšanās ievērot koplīgumus ir pamatota ar primāriem vispārējo interešu iemesliem. Proti, šāda apņemšanās pārsniedz to, kas ir nepieciešams darba ņēmēju aizsardzībai. Darba ņēmēju aizsardzībai ir nepieciešama tikai obligātā minimālā darba alga, kas izriet no 1996. gada 26. februāra likuma par darba ņēmēju norīkošanu (*Arbeitnehmer-Entsendegesetz*) (*BGBl.* 1996 I, 227. lpp.; turpmāk tekstā — "*AEntG*"), ko piemēro Vācijā. Ārvalstu darba ņēmējiem apņemšanās ievērot koplīgumus neļauj panākt faktisku vienlīdzību ar Vācijas darba ņēmējiem, bet gan liedz citu dalībvalstu, kas nav Vācijas Federatīvā Republika, darba ņēmējiem būt nodarbinātiem Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, jo to darba devējs nevar piedāvāt konkurētspējīgu izmaksu priekšrocības.

16 Tā kā tai nodotās prāvas risinājumam ir nepieciešama EKL 49. panta interpretācija, *Oberlandesgericht Celle* [Celles Augstākā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai ar likumu noteikta prasība līgumslēdzējai iestādei būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, rakstiski apliecinājuši, ka par attiecīgo pakalpojuma sniegšanu izmaksās saviem darbiniekiem vismaz minēto pakalpojumu sniegšanas vietā piemērojamā koplīgumā noteikto atlīdzību, ir uzskatāma par nepamatotu pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu saskaņā ar EK līgumu?"

Par prejudiciālo jautājumu

17 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamata prāvā, EKL 49. pants nepieļauj dalībvalsts iestādes pieņemtu tiesību aktu, kurā līgumslēdzējai iestādei ir noteikts būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kas, iesniedzot piedāvājumu, rakstiski apliecinājuši, ka par attiecīgo pakalpojuma sniegšanu saviem darbiniekiem izmaksās vismaz to sniegšanas vietā piemērojamā koplīgumā noteikto atlīdzību.

18 Kā iesaka arī vairākas valdības, kas ir iesniegušas apsvērumus Tiesai, kā arī Eiropas Kopienu Komisija, lai iesniedzējtiesai varētu sniegt noderīgu atbildi, izskatot prejudiciālo jautājumu, ir jāņem vērā Direktīvas 96/71 noteikumi (šajā sakarā

skat. 2004. gada 12. oktobra spriedumu lietā C-60/03 *Wolff & Müller*, Krājums, I-9553. lpp., 27. punkts, kā arī 2008. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-275/06 *Promusicae*, Krājums, I-271. lpp., 42. punkts).

19 Kā izriet no šīs direktīvas 1. panta 3. punkta a) apakšpunkta, tā ir piemērojama situācijā, kurā dalībvalstī reģistrēts uzņēmums, kas saistībā ar starptautisku pakalpojumu sniegšanu uz savu atbildību vai savā vadībā norīko darbiniekus uz citas dalībvalsts teritoriju saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp uzņēmumu, kas veic norīkojumu, un pusi, kam pakalpojumi domāti un kas darbojas pēdējā minētajā dalībvalstī, ar noteikumu, ka starp šo uzņēmumu un darbiniekiem norīkojuma laikā ir darba attiecības. Šāda situācija, šķiet, faktiski pastāv pamata prāvā.

20 Turklāt, kā ir norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 64. punktā, tas vien, ka kādas dalībvalsts tiesību aktu, piemēram, federālā likuma, mērķis nav reglamentēt darbinieku norīkošanu, nav pamats, lai situācija, kāda tiek aplūkota pamata prāvā, neietilptu Direktīvas 96/71 piemērošanas jomā.

21 Saskaņā ar Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas pirmo un otro ievilkumu darbā norīkotiem darba ņēmējiem attiecībā uz starptautisku pakalpojumu sniegšanu būvniecības jomā ir jānodrošina darba nosacījumi un noteikumi, kas attiecas uz šīs normas a)–g) apakšpunktā paredzētajiem jautājumiem, kuros ietilpst arī c) apakšpunktā minētā minimālā algas likme. Šie darba nosacījumi un noteikumi ir noteikti normatīvos vai administratīvos aktos un/vai koplīgumos vai šķīrējtiesu nolēmumos, kas ir pasludināti par vispārēji piemērojamiem. Saskaņā ar tā paša panta 8. punkta pirmo daļu koplīgumi un šķīrējtiesas nolēmumi šīs normas nozīmē ir tādi, kas jāievēro visiem uzņēmumiem attiecīgajā rūpniecības nozarē vai attiecīgajā profesijā un kas ietilpst to teritoriālajā piemērošanas jomā.

22 Direktīvas 96/71 3. panta 8. punkta otrajā daļā turklāt dalībvalstīm ir paredzēta iespēja gadījumā, ja nav sistēmas kolektīvu līgumu vai šķīrējtiesas nolēmumu pasludināšanai par vispārēji piemērojamiem, balstīties uz līgumiem vai nolēmumiem, kas ir vispārēji piemērojami visiem līdzīgiem uzņēmumiem attiecīgajā rūpniecības nozarē, vai līgumiem, ko ir noslēgušas plašāk pārstāvētās darba devēju un darba ņēmēju organizācijas valsts līmenī un ko piemēro visā valstī.

23 Jānoskaidro, vai algas likme, kas paredzēta tādā aktā, kāds tiek aplūkots pamata prāvā, proti, *Land Niedersachsen* pieņemtā tiesību normā publiskā iepirkuma līgumu jomā, kas tādam uzņēmumam kā apakšuzņēmējam *Objekt und Bauregie* uzliek pienākumu ievērot koplīgumu, kurā ir paredzēta attiecīgā algas likme, ir noteikta saskaņā ar šī sprieduma 21. un 22. punktā aprakstīto kārtību.

24 Pirmkārt, tādu tiesību aktu kā federālo likumu, kurā pašā nav noteikta nekāda minimālā algas likme, nevar uzskatīt par tiesību aktu Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma nozīmē, kurā ir noteikta minimālā algas likme, kas ir paredzēta šīs pašas daļas c) apakšpunktā.

25 Otrkārt, attiecībā uz to, vai pamata prāvā aplūkojamais koplīgums ir koplīgums, kas pasludināts par vispārēji piemērojamu Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas otrā ievilkuma nozīmē, aplūkojot to kopā ar tā paša panta 8. punkta pirmo daļu, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka *AEntG*, ar kuru ir paredzēts transponēt Direktīvu 96/71, koplīgumu noteikumus par minimālajām algām, kas Vācijā ir pasludināti par vispārīgi piemērojamiem, paredz attiecināt arī uz citā dalībvalstī reģistrētiem darba devējiem, kuri savus darbiniekus norīko darbā Vācijā.

26 Atbildot uz Tiesas rakstisko jautājumu, *Land Niedersachsen* apstiprināja, ka koplīgums "Būvniecības nozare" nav koplīgums, kas pasludināts par vispārēji piemērojamu *AEntG* nozīmē. Turklāt Tiesai nodotajos lietas materiālos nav atrodama neviena norāde, kas ļautu secināt, ka šo līgumu tomēr varētu atzīt par vispārēji piemērojamu Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas otrā ievilkuma nozīmē, aplūkojot to kopā ar tā paša panta 8. punkta pirmo daļu.

27 Treškārt, no paša Direktīvas 96/71 3. panta 8. punkta otrās daļas formulējuma izriet, ka tā ir piemērojama tikai tad, ja nav sistēmas kolektīvu līgumu vai šķīrējtiesas nolēmumu pasludināšanai par vispārēji piemērojamiem, taču tā tas nav Vācijas Federatīvajā Republikā.

28 Turklāt pamata prāvā aplūkojamo koplīgumu katrā ziņā nevar uzskatīt par koplīgumu minētās normas nozīmē un it īpaši par koplīgumu, kas ir minēts tās pašas normas pirmajā ievilkumā, kurš ir "vispārēji piemērojams visiem līdzīgiem uzņēmumiem attiecīgajā [rūpniecības nozarē un attiecīgajā profesijā] un kurš ietilpst [tā] teritoriālajā piemērošanas jomā".

29 Pamata prāvā aplūkojamajā situācijā tāda koplīguma saistošais spēks, kāds tiek izskatīts pamata prāvā, ir attiecināms tikai uz daļu no būvniecības nozares, kas ietilpst tā piemērošanas jomā, jo, pirmkārt, tiesību akti, ar kuriem tam tiek piešķirts šāds spēks, ir piemērojami tikai attiecībā uz publiskā iepirkuma līgumiem, izslēdzot privātā iepirkuma līgumus, un, otrkārt, minētais koplīgums nav pasludināts par vispārēji piemērojamu.

30 No iepriekš izklāstītā izriet, ka tāds pasākums, kāds tiek aplūkots pamata prāvā, algas likmi nenosaka saskaņā ar Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas pirmajā un otrajā ievilkumā un 8. punkta otrajā daļā paredzēto kārtību.

31 Tādējādi šādu algas likmi nevar uzskatīt par minimālo algas likmi šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta nozīmē, ko dalībvalstīm saskaņā ar to ir tiesības noteikt citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem, ja tie sniedz starptautiskus pakalpojumus (šajā sakarā skat. 2007. gada 18. decembra spriedumu lietā C-341/05 *Laval* un Partneri, Krājums, I-11767. lpp., 70. un 71. punkts).

32 Tāpat arī šādu algas likmi nevar uzskatīt par darba noteikumiem vai nosacījumiem, kas ir labvēlīgāki darba ņēmējiem, Direktīvas 96/71 3. panta 7. punkta nozīmē.

33 Minēto normu nevar interpretēt tādā veidā, ka tā ļauj uzņemošajai dalībvalstij pakalpojumu sniegšanu tās teritorijā pakārtot priekšnosacījumam ievērot darba noteikumus un nosacījumus, kas pārsniedz obligātos minimālās aizsardzības noteikumus. Attiecībā uz jautājumiem, kas minēti Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas a)–g) apakšpunktā, šī direktīva skaidri paredz aizsardzības līmeni, kura ievērošanu uzņemošā dalībvalsts var prasīt uzņēmumiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs, par labu to darba ņēmējiem, kas norīkoti darbā tās teritorijā. Turklāt šāda interpretācija liegtu lietderīgo iedarbību minētajai direktīvai (iepriekš minētais spriedums lietā *Laval* un Partneri, 80. punkts).

34 Līdz ar to, neizslēdzot iespēju citās dalībvalstīs reģistrētajiem uzņēmumiem brīvprātīgi — it īpaši saskaņā ar saistībām, ko tie uzņēmušies par labu saviem norīkotajiem

darbiniekiem, — pievienoties uzņemošajā dalībvalstī koplīgumam, kas varētu būt labvēlīgāks, aizsardzības līmenis, kas jānodrošina uzņemošās dalībvalsts teritorijā norīkotiem darba ņēmējiem, principā ir ierobežots ar Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas a)–g) apakšpunktā paredzēto, ja vien minētajiem darba ņēmējiem nav jau piemērojami labvēlīgāki darba noteikumi un nosacījumi attiecībā uz minētajā normā paredzētajiem jautājumiem atbilstoši tiesību aktiem vai koplīgumiem izcelsmes dalībvalstī (iepriekš minētais spriedums lietā *Laval* un Partneri, 81. punkts). Tomēr to nevar attiecināt uz pamata lietu.

35 No iepriekš izklāstītā izriet, ka dalībvalstij nav tiesību saskaņā ar Direktīvu 96/71, pieņemot tādu pasākumu, kāds tiek aplūkots pamata prāvā, citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem noteikt tādu algas likmi kā tā, kas ir paredzēta koplīgumā "Būvniecības nozare", kurš tiek aplūkots pamata prāvā.

36 Šī Direktīvas 96/71 interpretācija tiek apstiprināta, ja to aplūko, ņemot vērā EKL 49. pantu, jo šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas ir viena no Līgumā garantētajām pamatbrīvībām.

37 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 103. punktā, uzliekot pienākumu uzņēmumiem, kas ieguvuši būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, un netieši arī to apakšuzņēmējiem izmaksāt vismaz tādu atalgojumu, kāds ir paredzēts koplīgumā "Būvniecības nozare", kas tiek aplūkots pamata prāvā, tāds tiesību akts kā federālais likums var uzlikt citā dalībvalstī, kurā minimālās algas likmes ir zemākas, reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem papildu saimnieciska rakstura izdevumus, kas

var aizliegt, ierobežot vai padarīt mazāk pievilcīgu pakalpojumu sniegšanu uzņemošajā dalībvalstī. Tādējādi tāds pasākums, kāds tiek aplūkots pamata prāvā, var radīt ierobežojumu EKL 49. panta nozīmē.

38 Turklāt pretēji tam, ko apgalvo *Land Niedersachsen* un vairākas valdības, kas ir iesniegušas apsvērumus Tiesā, šādu pasākumu nevar uzskatīt par tādu, ko var pamatot ar mērķi aizsargāt darba ņēmējus.

39 Kā ir konstatēts šī sprieduma 29. punktā, attiecībā uz algas likmi, kas ir noteikta koplīgumā, kurš tiek aplūkots pamata prāvā, tā saskaņā ar tādu tiesību aktu kā federālais likums ir jāievēro tikai attiecībā uz daļu no būvniecības nozares, jo, pirmkārt, šie tiesību akti ir piemērojami tikai publiskā iepirkuma līgumiem, izslēdzot privātā iepirkuma līgumus, un, otrkārt, minētais koplīgums nav pasludināts par vispārēji piemērojamu.

40 Tiesai nodotajos lietas materiālos nav atrodama neviena norāde, kas ļautu secināt, ka aizsardzība, ko sniedz šāda algas likme, kura, kā norāda arī iesniedzējtiesa, pārsniedz minimālo algas likmi, kas ir piemērojama saskaņā ar *AEntG*, būvniecības nozarē nodarbinātam darba ņēmējam ir vajadzīga tikai tad, ja viņš ir nodarbināts atbilstoši publiskā iepirkuma līgumam, nevis ja viņš strādā atbilstoši privātam iepirkuma līgumam.

41 To pašu iemeslu dēļ, kas jau izklāstīti šī sprieduma 39. un 40. punktā, minēto ierobežojumu vairs nevar uzskatīt par tādu, ko var pamatot ar mērķi panākt, ka tiek aizsargāta arodbiedrību veiktā profesionālās dzīves autonomā organizēšana, uz ko atsaucas Vācijas valdība.

42 Visbeidzot, attiecībā uz mērķi panākt sociālā nodrošinājuma sistēmu finansiālu stabilitāti, uz kuru atsaucas Vācijas valdība, apgalvojot, ka sociālā nodrošinājuma sistēmas efektivitāte ir atkarīga no darbinieku algas apmēra, no Tiesai nodotajiem lietas materiāliem neizriet, ka tāds pasākums, kāds tiek aplūkots pamata prāva, būtu nepieciešams, lai sasniegtu mērķi novērst būtiskus draudus sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālajam līdzsvaram, attiecībā uz kuru Tiesa ir atzinusi, ka tas varētu būt primārs vispārējo interešu iemesls (skat. it īpaši 2006. gada 16. maija spriedumu lietā C-372/04 *Watts*, Krājums, I-4325. lpp., 103. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 Ņemot vērā visus iepriekš paustos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild tā, ka Direktīva 96/71, kas interpretēta, ievērojot EKL 49. pantu, tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamata prāvā, nepieļauj tādu dalībvalsts iestādes pieņemtu tiesību aktu, kurā līgumslēdzējai iestādei ir noteikts būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, rakstiski apliecinājuši, ka par attiecīgo pakalpojuma sniegšanu izmaksās saviem darbiniekiem vismaz minēto pakalpojumu sniegšanas vietā piemērojamā koplīgumā paredzēto atlīdzību.

Par tiesāšanās izdevumiem

44 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīva 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā, kas interpretēta, ņemot vērā EKL 49. pantu, tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamata prāvā, nepieļauj tādu dalībvalsts iestādes pieņemtu tiesību aktu, kurā līgumslēdzējai iestādei ir noteikts būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, rakstiski apliecinājuši, ka par attiecīgo pakalpojuma sniegšanu izmaksās saviem darbiniekiem vismaz minēto pakalpojumu sniegšanas vietā piemērojamā koplīgumā paredzēto atlīdzību.

[Paraksti]